

بیان	بدیع لفظی	بدیع معنوی
تشبیه	واج آرای و واژه آرای	اغراق
استعاره	سجع	مراعات نظیر
مجاز	جناس	تضاد
کنایه		پارادوکس
		ایهام
		ایهام تناسب
		تلمیح
		تضمین
		حسن آمیزی
		حسن تعلیل
		اسلوب معادله

انواع تیب سوال آرایه

آرایه در گزینه

در مصراع «-----//-----» کدام آرایه ادبی وجود ندارد؟

- (۱) تشبیه   (۲) تشخیص   (۳) کنایه   (۴) مراعات نظیر

آرایه در سوال

در کدام گزینه آرایه های « تشبیه و کنایه » به کار نرفته است؟

----- (۱) -----

----- (۲) -----

----- (۳) -----

----- (۴) -----

برابر گزینه

آرایه نوشته شده در برابر چند بیت درست است؟

----- الف) ----- استعاره

----- ب) ----- اغراق

----- ج) ----- مجاز

----- د) ----- ایهام

----- هـ) ----- تلمیح

(۱) شش (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

الفبایی

ترتیب توالی ابیات زیر از جهت داشتن آرایه « تلمیح - کنایه - اسلوب معادله - ایهام » در کدام گزینه درست است؟

----- الف) -----

----- ب) -----

----- ج) -----

----- د) -----

(۱) الف - ب - ج - د (۲) الف - ب - د - ج (۳) د - الف - ب - ج (۴) د - ج - ب - الف

اغراق

نکته ✓

سبیم آرایه ای اغراق آمیز است.
هر دروغی اغراق نیست.

هردم از دامن من تا به کمر می آید
از مژه یک دامنت لعل روان خواهم فشانند
زمین شش شد و آسمان گشت هشت
یعنی به هیچ دادم، جان گرانبها را

منم آن کوه غم و درد که سیلاب سرشک
گر چو چنگم در بر آیی زلف در دامن کشان
ز سم ستوران در آن پهن دشت
در قیمت دهانت، نقد روان سپردم

مراعات نظیر

نام دیگر: تیناب ..... حداقل ..... ۲ واژه برای تولید این آرایه میخواهم.

«دیو سیرت» و «پری روی» تناسب دارند؟

کز دست گران جانی انگشت همی ساید
زیر پی پیش بین شهمات شده نعمان

ضامن

در گوهر جان بنگر اندر صدف این تن
از اسب پیاده شو بر نطع زمین رخ نه
رغز چرمی

تضاد

غافل زهر باید خورد و انصارید قند
 غافلترین

میان دو واژه که ..... اتفاق بیفتد.

مکن و ..... در تضاد میان فعل ها مهم نیست « نیت عمل » مهمه!

پنداشتم که مهر تو با جان سرشته است جان از میانه رفت و نرفتی زیاد ما

به عمری یک نفس با ما چو بنشینند، برخیزند نهال شوق در خاطر چو برخیزند، نشانند

این یک دو دم که مهلت دیدار ممکن است دریاب کار ما که نه پیداست کار عمر

ن + فعل + = فعل منفی پیداست

متناقض نما

تداخل دو دو امر / مفهوم متضاد به صورت های :

(۱) ترکیب احسان و ترکیب و صفتی (۲) جمله ترکیبی

با رقیبان همه احسان و مروّت دارد

چنین یاد دارد ز مردان راه

سفر دراز نباشد به پای طالب دوست

خامشی از کرده های بد با فریادم رسید

عهد پیمان شکنی با من بیچاره بیست

فقیران منعم، گدایان شاه

که خار دشت محبت گل است و ریحان است

بی زبانی ها زبان عذر خواهی شد مرا

ترکیبی

نخست داده شده

ایهامعاقبت اندیش
هجران

مضمری

به کاربردن واژه ای در بیت با حداقل ۲ ..... معنی در ساختاری

ایهام عبارتی!

لفظی

ای دمت عیسی دم از دوری مزن

من غلام آنکه دور اندیش نیست

از آن زمان که بر این آستان نهادم روی

فراز مسند خورشید تکیه گاه من است

در پرده از ناراستی راه مخالف میزنی

بنواز باری نوبتی چون میزنی عشاق را

غیر مرافق

شوا: گوته

ایهام های پر کاربرد:

مدام: هواره / شراب

هجران / دعایی

روان: جاری / اوج

رایحه / ایزو

دوباره / مفاخر

قلب: دل / مریز / سیاه

مهر: خورشید

منظر: نگران

تعلبی

محب

ایهام تناسب

واژه‌های با ..... معنی که یکی از آنها در جمله معنی داشته باشد و دیگری با واژه‌هایی در بیت

مراقب ۲

مراعات نظر بسازد.

الجزایه

۲- شانه ✓

خواست به معنی کلی بیت باشه!

زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما

روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد

چون کنم؟ او خفته و بخت رهی بیدار نیست

دوش گفتم از لبش جانم به کام دل رسد

تا شکاری ز کمند سر زلفت نجهد

باز دیدم که قوی پنجه در انداخته ای

مرا که میل عراق است و شاهدان عراقی

نوای نغمه عشاق / اصفهان چه خوش آید

شهر
اصطلاح برستی

اصطلاح برستی

نغمه

سابقه

دوباره

مفاخر

تلمیح

اشاره‌ای **نامحسوس** به (۱) اتفاقات ..... (۲) حماسه‌ها و ..... (۳) عقاید ..... (۴) **عایمانه** آیات

اسم و لقب تلمیح به حساب نمی‌آید!

گندم خال وی از جنت او خواهم چید
 در داستان نیاید اسرار عشق بازان
 آمد موج الست کشتی قالب بیست
 ز مستی آن که می گوید انالحق کی خبر دارد که کرسی زیر پا با ریسمانش در گلو باشد

من هم از روی صفا کار پدر خواهم کرد
 کان جا که قاف عشق است دستان چه کار دارد؟
 باز چو کشتی شکست نوبت وصل و لقا است

تضمین

آوردن اصل (۱) صید (۲) آینه (۳) لغر (۴) عبارت مشهور

چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت
 خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم
 صائب این آن غزل مرشد روم است که گفت
 عید بگذشت و همه خلق بی کار شدند

(شویه جنات تجری تحتها الانهار داشت)
 (کز نسیمس بوی جوی مولیان آید همی)
 (عید بگذشت و همه خلق بی کار شدند)

حس آمیزی

در هم آمیختن ..... یا صید حس و ..... بند یک حس به حس دیگر.

آمیختن حس با غیر حس گیجت نکنه!
 رخ شاه کاووس پر شرم دید
 با من به سلام خشک ای دوست زبان تر کن

سخن گفتنش با پسر نرم دید
 تا از مژه هر ساعت لعل تروت افشانم

جناس قاف

ظاهری ..... معنایی ..... متفاوت

شاخ و برگ های واژه رو حذف کن

واژگان جناس تام دار در اخر مصراع ها با هم ..... قافیه می سازند نه ..... ریدف

- ایراد - آهو

مستی آهو برش آهو شده

که حق هر آن چه جمال است و حسن بر تو نهاد

گر مرا چنگ به دل میزد نوای چنگ بود

بگذار تا بینم که که میزند به تیرم

نرگس افسونگش آهو شده

بیا بیا بت رضوان غلام حور نهاد

شب که خود با روزگار تار خود در چنگ بود

برو ای سپر ز پیشم که به جان رسید پیکان

جناس ناقصی

درست خواندن بیت شرطه!

ای گدایان خرابان خدا یار شماست

چو مستان بر در و دیوار می افتم ز دست او

گر نه او جان جهان است چرا در همه جای

لغت حاربا

چشم انعام مدارید ز انعامی چند

که خویش کرد سرگردان و رویش کرد حیرانم

اثرش فاش و پدید است و خودش پنهان است

+

سوال ۱: در کدام گروه از بیت های زیر آرایه « پارادوکس » یافت می شود؟

الف) پرده پوشی نتوان کرد به رسوایی ما

که لباسی نشود جامه ی عریانی شمع

ب) جمعیت آسوده دلان از دل جمع است

جمعیت من آن که پریشان تو گردم

ج) ز کس پناه نجوید گدای دولت فقر

پناه سلطنت است او ، پناه را چه کند؟

د) مه روشن میان اختران پنهان نمی ماند

میان شاخه های گل مشو پنهان ز پیدایی

ه) کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق

بیا که یاد تو آرامشی است طوفانی

۱) الف - ج - د

۲) ب - ج - د

۳) الف - ب - ه

۴) ب - ج - ه

سوال ۲: اگر بخواهیم ابیات زیر را به لحاظ داشتن آرایه های « جناس همسان - پارادوکس - ایهام تناسب - ایهام - تضاد » مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

الف) بسیار دیده ایم درختان میوه دار

زین به ندیده ایم که در بوستان توست

ب) منم که معنی بیگانه آشنای من است

نهال خامه من باغ دلگشای من است

ج) شب شد ز تار طره تو روز روشنم

روزی به دیدن شب تارم نیامدی

د) دلا به دست گرفتی می این چه دستان است؟

نه می گل است و نه طبعن هزار دستان است

ه) اگر ز عالم صورت گذشته ای خواجو

بگیر ملکت معنی که مملکت آن است

۱) ج - ب - د - الف - ه

۲) ج - ه - الف - ب

۳) د - ه - الف - ج - ب

۴) د - ب - ج - الف - ه

دست
ملک
خواجو

معنی
اواز
موسیقی

(انسانی ۹۹)

سوال ۳: در بیت زیر، «چند ایهام تناسب و چند جناس» وجود دارد؟

«می‌ساختم چو بربط و می‌ساختم چو عود»
 زیرا که چاره دل من سوز و ساز بود»

مدارکنش
 سوز
 سوز
 سوز
 سوز

عود
 ساز
 ساز
 ساز

(۱) دو - دو   (۲) سه - سه   (۳) یک - دو   (۴) نو - سه

(فارح ۹۹)

سوال ۴: کدام دو واژه در بیت زیر «ایهام» دارند؟

«از نواهای مخالف می‌کشند آزار خلق»
 شور = سوانق

نغمه
 زادتر

(۱) نوا، ساز   (۲) آهنگ، نوا   (۳) نوا، مخالف   (۴) ساز، آهنگ

(فارح ۹۸)

سوال ۵: در کدام بیت، هر سه آرایه «تلمیح»، «تشبیه» و «جناس» وجود دارد؟

(۱) سیمرغ کوه ناف حقیقت کنون منم
 کوه - کوه

(۲) آن که کام از لب شیرین تو خواهد یابد
 نیش را بر قدح نوش مقدم دارد

(۳) دل‌های مرده زندگی از سر گرفته‌اند
 تا چون مسیح با جان پرور آمدی

(۴) خضرسان از چشمه احسان هستی بخش نوش
 جرعه باقی بنوشد عمر جاویدان کند

کوه - کوه

(انسانی ۹۷)

سوال ۶: در کدام بیت، آرایه «ایهام» وجود دارد؟

- (۱) ناگشوده گل نقاب آهنگ رحلت ساز کرد
 (۲) نه من بر آن گل عارض غزل سرایم و بس
 (۳) از چاشنی قند مگو هیچ و ز شکر
 (۴) دولت صحبت آن شمع سعادت پرتو
- ناله کن بلبل که گلبانگ دل افکاران خوش است
 که عندلیب تو از هر طرف هزارانند
 از آنرو که مرا از لب شیرین تو کام است
 باز پرسید خدا را که به پروانه کیست

زندگ →

سوال ۷: ترتیب آرایه‌های «ایهام، پارادوکس، مجاز، تلمیح» در کدام گزینه، درست آمده است؟ (انسانی ۹۷)

- (الف) چون شدم کشته پیکان خدنگ غم عشق
 بر دلم چند زنی ناوک دلسوز امشب
 (ب) هرچه نتوان یافت در ظلمت ز آب زندگی
 من همان در تیره شب می‌یابم از جام شراب
 (ج) از دیده بیفتاده سرشکم که به شوخی
 بر گوشه چشم آمد و بر جای تو بنشست
 (د) خواجه چو نام عاشقان ننگ است پیش اهل دل
 گر نیک نامی بایدت در باز نام و ننگ را

م. تیر
 خدنگ
 تلمیح

سرازیر بود
 بی از تیره

- (۱) ج، د، الف، ب
 (۲) الف، ب، د، ج
 (۳) ج، د، ب، الف
 (۴) الف، ج، د، ب

سوال ۸: آرایه‌های «واج آرای، ایهام تناسب، استعاره و پارادوکس» به ترتیب، در کدام ابیات، آمده است؟

(ریاضی ۹۷)

- (الف) شوخی نرگس نگر که پیش تو بشکفت
 (ب) این قصه عجب شنو از بخت واژگون
 (ج) جام مینایی می‌سد ره تنگ دلی است
 (د) نقاب گل کشید و زلف سنبل
- چشم دریده ادب نگاه ندارد
 ما را بکشت یار به انفاس عیسوی
 منه از دست که سیل غمت از جا ببرد
 گره بند قبای غنچه وا کرد

- (۱) الف، ج، د، ب
 (۲) ب، الف، د، ج
 (۳) ج، الف، د، ب
 (۴) د، الف، ب، ج

(هنر ۹۶)

سوال ۴: کدام بیت، دارای آرایه «تلمیح» است و بیشترین تشبیه را دارد؟

- (۱) نگاه‌دار گرت چون عقیق آبی هست ①
- (۲) غنچه چون عیسی به گفتار آمده است از مهد شاخ ✓
- (۳) چون زلیخا مشربان ما را تلاش قرب نیست
- (۴) به جوی شیر چو فرهاد تیشه فرسودن
- که خضر بادیه عشق، آتشین جگر است س
- گل چو نریم مهر خاموشی به لب بنهاده است س
- دیده یعقوب ما را بوی پیراهن بس است
- یکی ز جمله بازیچه‌های طفلانه است

(زبان ۹۶)

سوال ۱۰: در همه ابیات، آرایه‌های ایهام و کنایه، هر دو، وجود دارند، به جز:

- (۱) من به بوی توام ای دوست هواخواه بهار ایهام - رایع کز نسیمش به دماغم همه بوی تو رسد حاجضام
- (۲) ز حسرت لب شیرین هنوز می‌بینم صفت که لاله می‌دهد از خون دیده فرهاد مزه‌ل
- (۳) من همان روز از فرهاد طمع ببریدم صفت که عنان دل شیدا به کف شیرین داد فانم
- (۴) خیال شهبواری پخت و ناکه شد دل مسکین خداوندا نگه دارش که بر قلب سواران زد فانم

(زبان ۹۶)

سوال ۱۱: آرایه‌های «اغراق، تضاد، تشبیه و ایهام» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

- الف) نسخه قانون عشقت باید ای بیمار نفس تا شفا بخشد دوا با درد نادانی تو قانون
- ب) ای به جام لاله شب‌نم راح ریحانی تو کتاب ابن سینا
- ج) چون شفق رنگین کند محراب سیمین افق
- د) سود از این بهتر چه می‌خواهی که سودا می‌کنند
- سرو و گل مستند و ساقی ابر نیسانی تو
- روز و شب محوند در سیمای روحانی تو
- جنت باقی به این بیغولۀ فانی تو ≠ ≠

(۴) الفیدج، ب

(۳) الفسج، د، ب

(۲) ج، پ، الف، د

 (۱) ج، د، ب، الف ①

(تهرمی ۹۶)

سوال ۱۲: همه آرایه‌های کدام گزینه، در بیت زیر وجود دارد؟

«ترش بنشین و تیزی کن که ما را تلخ نماید چه می‌گویی چنین شیرین که شوری در من افکندی»

- (۱) ایهام، تلمیح، تضاد
 (۲) ایهام تناسب، اغراق، حسن تعلیل
 (۳) تضاد، تلمیح، حس آمیزی
 (۴) کنایه، حس آمیزی، ایهام تناسب

سوال ۱۳: آرایه مقابل کدام بیت، هر دو، درست هستند؟

- (۱) چون شاد نباشم که دل غم زده ام را غیر از غم آن سرو روان هیچ ندادند
 پارادوکس - ایهام
 (۲) تا در غمت گریان شدم هم شاد و هم خندان شدم این گریه مستانه شد سرمایه خندیدم
 حس آمیزی - تضاد
 (۳) هر شب نمی در این ره صد بحر آتشین است ساده
 دردا که این معما شرح و بیان ندارد
 (۴) شوق سپند خال تو کرد آن چه با دل مجمر نکرده ز آتش خود با سپند خویش
 جناس تام - تلمیح

(انسانی ۹۷)

سوال ۱۴: کدام بیت دارای « تلمیح - حس آمیزی - ایهام تناسب - ایهام » است؟

- (۱) هم از آن موی سیه مایه ی هر سودایی هم از آن روی نکو یوسف هر بازاری
 (۲) تو شکرلب که با خسرو بسی شیرین سخن داری عاشق
 (۳) گر به تلخی جان شیرینم نمی آمد به لب عنی
 (۴) زان رو به شکل سوزن عیسی شدم که تو

@otaghhaft

@mahsa shojaei_ adabiat